

**कौटुंबिक हिंसाचारापासून महिलांचे संरक्षण
अधिनियम, २००५ व नियम २००६ अन्वये
संरक्षण अधिकारी घोषित करणेबाबत.**

महाराष्ट्र शासन

महिला व बाल विकास विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक : संकीर्ण-२००७/प्र.क्र.३०६/का-२,
नवीन प्रशासन भवन, ३ रा मजला,
मंत्रालय, मुंबई-४०००३२.
दिनांक : २७ फेब्रुवारी, २००९

- वाचा :-** १) शासन निर्णय महिला व बाल विकास विभाग, क्रमांक संकीर्ण-२००६/प्र.क्र.२९५/
का-२, दि. २१ डिसेंबर, २००६.
२) शासन निर्णय महिला व बाल विकास विभाग, क्रमांक संकीर्ण-२००६/प्र.क्र.२९५/
का-२, दि. २२ मे, २००७.
३) शासन निर्णय, महिला व बाल विकास विभाग, क्रमांक : संकीर्ण-२००७/प्र.क्र.३०६/का-२,
दि.२६.१०.२००७

प्रस्तावना :- कौटुंबिक हिंसाचारापासून महिलांचे संरक्षण अधिनियम २००५ आणि महिलांना कौटुंबिक हिंसाचारापासून संरक्षण नियम २००६ दि.२६.१०.२००६ पासून अंमलात आले आहेत. या अधिनियमामधील कलम ८ नुसार संरक्षण अधिकारी नेमण्याची तरतूद आहे. अधिनियमाच्या अंमलबजावणीत महत्वाचा घटक म्हणजे संरक्षण अधिकारी आहे. या कलमानुसार राज्य शासनाने प्रत्येक जिल्ह्यात एक किंवा अधिक संरक्षण अधिकारी नेमावयाचे आहेत. या तरतूदीनुसार महिला व बाल विकास विभाग, शासन निर्णय क्र.संकीर्ण-२००६/प्रक्र.२९५/का.२, दि.२२.५.२००७ नुसार सर्व जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी, प्रांत अधिकारी, तहसिलदार, नायब तहसिलदार, गट विकास अधिकारी व विस्तार अधिकारी यांना पुढील आदेशापर्यंत तात्पुरत्या स्वरूपात संरक्षण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात आले आहे. तसेच मुंबई शहर व मुंबई उपनगर या जिल्ह्यात प्रांत अधिकारी, गट विकास अधिकारी व विस्तार अधिकारी ही पदे नसल्याने व या जिल्ह्याची लोकसंख्या जास्त असल्याने, महिला व बाल विकास विभाग, शासन निर्णय क्र.संकीर्ण-२००७/प्रक्र.३०६/का.२, दि.२६.१०.२००७ अन्वये मुंबई शहर व मुंबई उपनगर येथील महानगरपालीकेच्या क्षेत्रनिहाय वॉर्डमध्ये कार्यरत असलेल्या समाज विकास अधिकाऱ्यांना (Community Development Officer) तात्पुरत्या

स्वरूपात संरक्षण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात आले आहे. तथापि, काही शहरी भागात कौटुंबिक हिंसाचारापासून महिलांचे संरक्षण अधिनियम, २००५ अंतर्गत जास्त प्रकरणे दाखल झाल्याचे दिसून येते. त्यामुळे पिडीत महिलांना लवकर न्याय मिळण्याच्यादृष्टीने संदर्भीय दि.२२.५.२००७ आणि दि.२६.१०.२००७ च्या शासन निर्णयान्वये नियुक्त केलेल्या संरक्षण अधिकाऱ्याबरोबरच नागरी भागातील महिला व बाल विकास विभागाच्या अधिपत्याखालील बाल विकास प्रकल्प अधिकारी (नागरी) यांना तात्पुरत्या स्वरूपात संरक्षण अधिकारी म्हणून घोषित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :- कौटुंबिक हिंसाचारापासून महिलांचे संरक्षण अधिनियम, २००५ चे कलम ८ (१) नुसार मुंबई शहर, मुंबई उपनगर, ठाणे महानगरपालिका, नवी मुंबई महानगरपालिका, पुणे शहर, नागपूर शहर, औरंगाबाद शहर, नाशिक शहर व अमरावती शहर येथे कार्यरत असलेले बाल विकास प्रकल्प अधिकारी (नागरी) यांना प्रकल्प क्षेत्रासाठी तात्पुरत्या स्वरूपात संरक्षण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे. संरक्षण अधिकाऱ्यांची कर्तव्ये, कार्य, जबाबदाऱ्या इ.वरील अधिनियम व नियमामध्ये नमूद केल्याप्रमाणे राहतील. त्यांनी त्यांच्याकडे सद्या असलेली कामे सांभाळून या शासन निर्णयानुसार सोपविण्यात आलेली संरक्षण अधिकाऱ्यांची कामे सांभाळावीत. संरक्षण अधिकाऱ्यांचे कामाचा समन्वय व संनियंत्रण त्या जिल्ह्याचे जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी करतील. पिडीत महिला जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी तसेच हेल्पलाईन व महिला समुपदेशन केंद्र यांना सरळ संपर्क साधू शकतील. सर्व बाल विकास प्रकल्प अधिकारी (नागरी) यांनी त्यांच्या कार्यक्षेत्रामध्ये दाखल झालेल्या तक्रार अर्जांची एकत्रित माहितीची आकडेवारी संबंधित जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी यांना पाठवावी. तसेच जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी यांनी सदर आकडेवारी एकत्रित करून आयुक्त, महिला व बाल विकास आयुक्तालय, पुणे यांना दर महिन्याच्या ५ तारखेपर्यंत पाठवावी. तसेच आयुक्त, महिला व बाल विकास आयुक्तालय, पुणे यांनी सर्व जिल्ह्यांची माहिती संकलित करून शासनास दर महिन्याच्या १० तारखेपर्यंत पाठवावी.

३. आयुक्त, महिला व बाल विकास आयुक्तालय, पुणे यांनी संरक्षण अधिकाऱ्यांना त्यांची भूमिका व कर्तव्यांबाबत माहिती व प्रशिक्षण देण्याच्या दृष्टीने त्वरित कार्यवाही करावी.

४. सदर कौटुंबिक हिंसाचारापासून महिलांचे संरक्षण अधिनियम, २००५ व त्याचे नियम, २००६ हे केंद्रीय महिला व बाल विकास मंत्रालय, नवी दिल्ली यांच्या वेबसाईट www.wcd.nic.in वर उपलब्ध आहेत.

५. तसेच सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या वेबसाईट www.maharashtra.gov.in वर उपलब्ध आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

सही/-

(श. पा. वारे)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

मा.राज्यपालांचे सचिव, राजभवन, मुंबई.

मा.मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.

मा.उपमुख्यमंत्र्यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई.

मा.मंत्री, महिला व बाल विकास यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.

मा.राज्यमंत्री, महिला व बाल विकास यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.

मा.सर्व मंत्री / राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.

मा.मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई.

सर्व अप्पर मुख्य सचिव /प्रधान सचिव /सचिव, मंत्रालयीन विभाग, मुंबई.

आयुक्त, बृहन्मुंबई महानगरपालिका, मुंबई.

पोलीस महासंचालक, पोलीस मुख्यालय, मुंबई.

सचिव, महाराष्ट्र राज्य समाजकल्याण सल्लागार बोर्ड, मुंबई

समन्वयक, महिला व बालकांचे विशेष कक्ष, टाटा सामाजिक विज्ञान संस्था, डाक पेटी क्र.८३१३, देवनार, मुंबई.८८

सदस्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य महिला आयोग, मुंबई

व्यवस्थापकीय संचालक, महिला आर्थिक विकास महामंडळ, मुंबई.

आयुक्त, एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना, रायगड भवन, नवी मुंबई.

आयुक्त, महिला व बाल विकास आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

पोलीस विशेष महानिरीक्षक, महिला अत्याचार प्रतिबंधक कक्ष, पोलीस मुख्यालय, मुंबई.

महाप्रबंधक, उच्च न्यायालय, मुंबई.

सर्व निबंधक, उच्च न्यायालय, खंडपीठ नागपूर/औरंगाबाद.

सर्व जिल्हा न्यायाधिश, जिल्हा न्यायालय,

सर्व बाल विकास प्रकल्प अधिकारी, (नागरी)

सर्व समाज विकास अधिकारी, महानगरपालिका, मुंबई शहर/मुंबई उपनगर

सर्व जिल्हाधिकारी,

सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी

सर्व जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी

सर्व प्रांत अधिकारी,

सर्व तहसिलदार /नायब तहसिलदार.

सर्व गट विकास अधिकारी / विस्तार अधिकारी

सर्व उपसचिव/अवर सचिव/कक्ष अधिकारी, महिला व बाल विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई

निवड नस्ती, का-२.